

KONWENCJA PRAW DZIECKA

Po raz pierwszy prawa dzieci ujęto w Deklaracji Genewskiej 1924 r., natomiast pełny ich zbiór został zapisany w Konwencji o prawach dziecka przygotowanej przez Organizację Narodów Zjednoczonych w 1989 r. Prawa zawarte w Konwencji można podzielić na :

- prawa osobiste - to te, które przysługują każdemu człowiekowi dlatego właśnie, że jest człowiekiem. Nikt ich ludziom nie daje i nikt ich nie może odebrać.
- prawa socjalne - to prawa, które są wynikiem umowy między obywatelem a państwem.
- prawa polityczne - pełne prawa polityczne przysługują po ukończeniu 18 lat, jednak Konwencja przyznaje dzieciom prawo do stowarzyszania się w organizacjach i klubach.

W Konwencji nie zapomniano o prawach specjalnych:

- dla dzieci należących do mniejszości narodowych - mają one prawo do uczenia się ojczystego języka, religii, własnej kultury.
- dla dzieci sprawnych inaczej istnieje prawo do szczególnej opieki lekarskiej i możliwie najlepszych warunków życia i nauki.
- dla sierot istnieje prawo do innej, zastępczej rodziny lub opieki państwa. dla dzieci, którym zdarzyło się popełnić przestępstwo istnieje prawo łagodniejszego traktowania niż dorosłych przestępców.

•

PRAWO DO ŻYCIA I ROZWOJU

Prawo do życia jest najbardziej podstawowym prawem każdego człowieka. Nikt nikogo nie może życia pozbawić. Państwo musi zadbać o to, żeby ludzie czuli się bezpiecznie. Państwo ma także obowiązek zapewnić jak najlepszy rozwój dzieci. Prawo do rozwoju nie oznacza jedynie rozwoju fizycznego ale też psychiczny, intelektualny. Państwo musi zadbać o odpowiednią ilość szkół i zagwarantować możliwość zdobycia wykształcenia każdemu.

PRAWO DO WYCHOWANIA W RODZINIE

Dziecka nie wolno rodzicom zabrać. W Polsce tylko sąd może zdecydować o odebraniu dziecka rodzicom - dzieje się tak w wyjątkowych sytuacjach, kiedy rodzice nie chcą lub nie mogą opiekować się dzieckiem; źle je traktują, nie interesują się jego potrzebami, nie leczą gdy jest chore, głodzą. Takim zaniedbanym dzieckiem ma obowiązek zaopiekować się państwo.

PRAWO DO NAZWISKA

W Polsce każdy ma prawo do nazwiska i obywatelstwa. Każde dziecko po urodzeniu musi być zarejestrowane w Urzędzie Stanu Cywilnego. Nazwisko, imię, obywatelstwo oraz pochodzenie są elementami tożsamości człowieka, która jest chroniona przez prawo.

PRAWO DO SWOBODY MYŚLI, SUMIENIA I WYZNANIA

Człowiek ma pełne prawo wyboru co chce myśleć i w kogo chce wierzyć. Każdy ma prawo do szacunku dla swego światopoglądu - nikogo z powodu jego sposobu myślenia czy wyznawanej religii nie wolno prześladować, poniżać ani wyśmiewać jego poglądów lub obrzędów.

PRAWO DO PRYWATNOŚCI

Prywatne jest wszystko to, co jest osobiste, zarówno rzeczy, mieszkanie, jak również sprawy prywatne i rodzinne. Prawo do prywatności oznacza, że nikomu nie wolno bez szczególnie uzasadnionych powodów (precyzyjnie przewidzianych w przepisach prawnych) wkraczać w nasze życie i sprawy osobiste.

PRAWO DO TAJEMNICY KORESPONDENCJI

Prawo to oznacza, że każdy człowiek (oczywiście dziecko też) może decydować o tym kto przeczyta jego list, pamiętnik czy wiersz. Dorośli mogą zwrócić się do sądu, jeżeli ktoś naruszy to prawo - dzieci podlegają władzy rodzicielskiej więc w ich imieniu mogą wystąpić rodzice.

PRAWO DO NAUKI

W Polsce szkoła podstawowa jest dla wszystkich obowiązkowa i bezpłatna. Prawo do nauki oznacza, że każdy powinien mieć możliwość uczenia się tak długo jak chce i pozwalają mu na to jego zdolności i zainteresowania. Państwo ma obowiązek utrzymywać odpowiednią ilość szkół podstawowych a także tak dużo szkół średnich, żeby każdy kto chce i ma wystarczające umiejętności, mógł uczyć się w odpowiedniej dla siebie szkole średniej. Państwo powinno też zapewnić pomoc finansowa uczniom w trudnej sytuacji materialnej, powinno też dbać o to, by dzieci ucząc się rozwijały swoją osobowość, uczyli się szacunku i tolerancji dla innych ludzi różnych kultur i religii, różnych ras i kolorów skóry. Państwo ma także obowiązek zadbać o dostęp każdego dziecka do informacji, czyli wiedzy różnych ludzi, różnie myślących, wiedzy o odkryciach naukowych i zjawiskach - co wpływa na kształtowanie poglądów i postaw. Prawo do informacji oznacza też, że państwo ma obowiązek informować wszystkich o działaniach i decyzjach jakie podejmuje.

PRAWO DO ŻYCIA BEZ PRZEMOCY

Znęcanie się nad dziećmi jest karane. Prawo zezwala na łagodne karcenie jedynie przez rodziców. Nie wolno też znęcać się psychicznie, to znaczy systematycznie dokuczać dziecku, poniżać go, wyśmiewać lub obrażać. Karana jest również przemoc seksualna.

PRAWO DO STOWARZYSZANIA SIĘ

W Polsce wszystkie dzieci mogą należeć do różnych organizacji młodzieżowych, którymi kierują dorośli np. harcerstwo - jeżeli nie mają skończonych 16 lat potrzebna jest zgoda rodziców. Konwencja o Prawach Dziecka mówi, że dzieci mają prawo stowarzyszać się wyłącznie w celach pokojowych. Ważna dla każdego ucznia jest możliwość działania w samorządzie szkolnym. Ustawa o Systemie Oświaty art.55 pkt 5 mówi: "Samorząd może przedstawiać radzie szkoły lub placówki, radzie pedagogicznej oraz dyrektorowi wnioski i opinie we wszystkich sprawach szkoły lub placówki, w szczególności dotyczących realizacji podstawowych praw uczniów, takich jak:

1. prawo do zapoznawania się z programem nauczania (...)
2. prawo do jawnej i umotywowanej oceny postępów w nauce i zachowaniu
3. prawo do organizacji życia szkolnego (...)
4. prawo do redagowania i wydawania gazety szkolnej
5. prawo do organizowania działalności kulturalnej, sportowej (...)
6. prawo do wyboru nauczyciela-opiekuna samorządu.

ZASADA POSZANOWANIA GODNOSCI

Nie można mówić o prawie do godności, gdyż godność po prostu mamy i nikt nie może nam jej dać lub odebrać. Każdy człowiek ma wrodzone poczucie dumy, honoru osobistego - nikt nie lubi być źle traktowany, poniżany, wyśmiewany czy w jakikolwiek sposób obrażany. Każdy człowiek ma prawo do ochrony przed poniżającym i okrutnym traktowaniem, które narusza jego poczucie godności.

ZASADA RÓWNOŚCI

Ludzie nie rodzą się lepsi lub gorsi, jako ludzie są równi - co nie znaczy jednakowi. Dlatego podobnie jak w przypadku godności nie mówimy o prawie do równości. Kiedy mowa jest o równym traktowaniu przez prawo to chodzi o jednakowe prawa dla ludzi niezależnie od tego czy są bogaci czy biedni, czarni czy biali, mężczyźni czy kobiety.

LOG!CUS

przedszkole

Prawo do równego traktowania (przez prawo) nie oznacza, że wszyscy muszą mieć takie same uprawnienia. Są sytuacje gdy niektórym ludziom przysługują prawa specjalne, np. ludziom niepełnosprawnym. Uprawnienia te służą wyrównywaniu szans dla tych, którym z różnych względów trudniej jest żyć. Świadomość własnych praw, możliwości i ograniczeń, oraz norm regulujących zachowania ma bardzo duże znaczenie dla społecznego rozwoju dziecka. Uczenie przestrzegania praw innych ludzi i radzenia sobie w sytuacji naruszania praw własnych jest elementem przygotowania do życia w demokratycznym społeczeństwie. Nie będzie rzeczą naganną, jeżeli dzieci naucza się wymagać od dorosłych respektowania swoich praw, praw przysługujących każdemu człowiekowi, nawet temu małemu.